

Artikel 6, eerste lid, der Landstormwet spreekt van oproeping van landstormplichtigen, „wanneer, waar en naarmate het belang der landsverdediging dit vorderen mocht”. Een bepaalde volgorde, bij de oproeping in acht te nemen, schrijft de wet niet voor. De wet laat het dus aan de autoriteit, die de oproeping vordert, over om te beslissen wie zullen worden opgeroepen. Wenscht deze autoriteit — in dit geval de Minister van Oorlog — een groep op te roepen landstormplichtigen te vormen uit een bepaalde jaarklasse, zooals tot dusver telkens geschied is, dan is hij derhalve niet gehouden de jaarklasse in haar geheel te doen oproepen, maar kan zij een zeker deel of ook bepaalde personen uitzonderen. Zoo werden enkele groepen uitgezonderd, als: personen, die bij de keuring zijn gebleken kleiner dan 1.55 M. te zijn; z.g.n. Regeeringskinderen; zij, die landstormplichtig zijn geworden ten gevolge van eene hun als militieplichtige verleende vrijstelling wegens kostwinnerschap of wegens persoonlijke onmisbaarheid, voor zoover de vrijstelling niet is gevolgd door vrijstelling wegens broederdienst, enz. Dan worden nog individueel uitgezonderd o.a. zij, die zich in Indië gaan vestigen en dit voornemen voldoende aantoonen; verder zij, die persoonlijk onmisbaar blijken te zijn voor de instandhouding van een bedrijf of met wier vrijstelling een groot economisch belang wordt gebaat.

In denzelfden geest denkt de Regeering bij volgende oproeping te handelen. Zooals voor de hand ligt, klimt het getal personen, die om laatstbedoelde reden vrijstelling van opkomst behoeven, naar mate er oudere groepen in de oproeping worden betrokken. De hierbedoelde vrijstelling wordt steeds voorloopig verleend, ten einde gemakkelijker de vrijstelling te kunnen doen eindigen, wanneer daartoe reden bestaat.

Bij de opleiding der bij dit wetsontwerp betrokken landstormmannen zal geheel op dezelfde wijze worden te werk gegaan als tot dusver geschiedde. De eerstondergeteekende kan niet inzien, dat hun leeftijd en maatschappelijke werkring aanleiding zouden kunnen zijn, een andere wijze van opleiding te volgen; voor het meerendeel zijn noch de depots, noch de troepen van leger en landweer in of nabij de woonplaatsen der landstormplichtigen gelegd, zoodat gelegenheid voor het verrichten van particuliere werkzaamheden — gesteld, dat daarvoor gedurende de eerste opleiding tijd overbleef — bij geen van beide wijzen van opleiding gewaarborgd is.

Dat op grond van de tot dusver opgedane ervaring, de eerste opleiding bij de depots ongewenscht zou zijn, moet worden ontkend. Die opleiding moge aanvankelijk, toen door soms nog zeer jong vaak weinig ervaren kader, de elkander snel opvolgende sterke landstormploegen moesten worden geoefend, bezwaren hebben opgeleverd, door doeltreffende maatregelen en meer routine van het kader zijn deze gaandeweg overwonnen. Daarentegen zijn aan het verplaatsen van de eerste opleiding naar de te velde staande troepen van leger en landweer zulke overwegende nadeelen verbonden, dat de eerstondergeteekende daartoe in geen geval zal overgaan, behalve — gelijk ook thans reeds geschiedt — bij die troependeelen, waarbij zulks zonder bezwaar voor de gevechtvaardigheid kan geschieden.

De verlovenregeling voor de hierbedoelde landstormmannen zal dezelfde zijn als voor de overige voor eerste oefening onder de wapenen zijnde dienstplichtigen. Het streven moet toch zijn, hen zoo spoedig mogelijk tot volledig geoefende soldaten te vormen; daartoe moeten zij, ook nadat zij de depots hebben verlaten, nog een voortgezette opleiding volgen, welke opleiding zou worden verstoord, indien op hen de verlofsregeling werd toegepast, welke geldt voor de dienstplichtigen, die reeds langer onder de wapenen zijn. Juist daarom is voor hen, die nog in het tijdperk van eerste oefening verkeerden, bepaald, dat verloven uitsluitend worden verleend op Zondagen en daaraan aansluitende Christelijke feestdagen; voor allen met vergunning tot vertrek naar hun woonplaatsen op Zaterdag te voren; voor de gezins- en de bedrijfshoofden tweemaal 's maands bovendien verlof op Maandag en voor de overigen eenmaal

's maands met de vergunning des Maandags per eerste reis-gelegenheid terug te keeren.

Aan onder de wapenen zijnde landstormmannen uit één gezin, in eenzelfde bedrijf werkzaam, wordt, indien zij niet meer in het tijdperk van eerste oefening verkeerden, zoodanig bijzonder verlof verleend, als in het belang van het bedrijf noodzakelijk is, mits de belangen van den militairen dienst zich daartegen niet uitdrukkelijk verzetten.

Bij het maken van de opmerking omtrent nog verder gaande onttrekking van werkkrachten aan het platteland is vermoedelijk uit het oog verloren, dat tegenover de opgeroepen landstormplichtigen de met onbepaald verlof vertrekkende dienstplichtigen staan, wier aantal, gelijk reeds werd opgemerkt, niet geringer is dan dat der eerstbedoelden.

Het denkbeeld om de vereischte sterkte aan onder de wapenen zijnde manschappen te behouden door vrijwillig verblijf in werkelijken dienst — te verkrijgen door het uitloven van premiën — vindt bij de Regeering geen instemming. Niet alleen zou de zekerheid, dat bedoelde sterkte zou worden behouden, ontbreken, maar bovendien zouden de premiën zeer zeker hoog moeten zijn. De kosten daarvan te verhalen op degenen, die dientengevolge buiten oproeping zouden blijven, zou op niet geringe moeilijkheden stuiten; men denke aan de vele on- en minvermogens onder dezen. Bovendien zou men de niet-opgeroepen toch niet kunnen waarborgen voorgoed buiten oproeping te zullen blijven.

Artikel 2 van het wetsontwerp werd opgesteld aan de hand van een formule, eenigen tijd geleden van de zijde der Kamer aanbevolen. Gaarne voldoet de Regeering echter aan den wensch om aan het artikel alsnog de lezing te geven, in het verslag bedoeld.

Een daartoe strekkende Nota van Wijziging vergezelt deze Memorie.

De Minister van Oorlog,
BOSBOOM.

De Minister van Marine,
J. J. RAMBONNET.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(368. 6.)

NOTA VAN WIJZIGING.

Artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.”

Overzicht

van den aanwas en den afvoer van de verschillende groepen
van dienstplichtigen van Aug. 1914 tot Aug. 1916.

Augustus 1914.

Augustus 1916.

Verklaring.

 Militie.	 In de haardsteden of met onbepaald verlof.
 Landweer.	 Met algemeen of bijzonder verlof.
 Landstorm.	 Nog in de depots.

Nog niet opgeroepen.

B Bereden korpsen. Z Leemilitie. K Rader.

(1) Datum van vertrek.

(2) Datum van opkomst onder de wapenen.

(3) Aanvankelijk bepaald op 16 April 1916.